

ke, imela je premalo poslancev za tako odiranje. Celo nekateri srbski kmetje so pomagali poslancem Slovenske ljudske stranke proti zvišanju davkov. A glejte, kdo je priskočil Srbom, Pašiču na pomoč? Osem nemških poslancev se je prodalo Pašiču. Vsi so glasovali za zvišanje davkov in za kuluk. Z Nemci vred so pomagali Pašiču še Turki iz Makedonije. Slovenski poslanci so se cele dneve in noči borili proti, a ker so Srbi kupili glasove nemških in turških poslancev, je vlada tedaj zmagała proti nam.

In sedaj roma nemški poslanec Schauer po Sloveniji in se še celo hvali, češ: Mi nemški poslanci ne moremo pomagati Korošcu in slovenskim poslancem, da bi Slovenija dosegla avtonomijo. Mi moramo pomagati Pašičevi vladi, ker tako dobimo Nemci razne politične, narodne in zasebne dobrote (koncesije).

Vprašamo gospoda Schauerja: Ali je strašno zvišanje davkov, kuluk in še drugo, kar nam je dala letos Pašičeva vlada, dobrota? Kaj ima nemški obrtnik in kmet od tega, ako Pašič obljublja in morda na tihem daje nemškim poslancem razne «dobrote», ako pa bomo pomalem vsi poginili pod strašno težo novih davkov!

Nemški poslanci iz samega strupenega sovraštva do Slovencev, kot protivniki naše avtonomije pomagajo Pašiču odirati Nemce in Slovence. To so «dobrote»!

Zvišane takse — znižani desetki.

Nedavno sem v «Slov. Gospodarju» obljubil, da objavim, kaj stopi v veljavo novi zakon o taksah in pristojbinah. Vlada večina (srbski radikali, Nemci in Turki iz Makedonije) so poleg petkratno zvišanega davka sklenili, zvišati tudi pristojbine (koleke). Tako so na primer zvišali koleke za vloge, pritožbe, rekurze, prošnje in enaka pisma od 13 dinarjev na 25. Slovenski poslanci smo dokazovali, da to zvišanje kolkovine najbolj prizadene uboge ljudi. Bogatašu je 25 D malenkost, a za ubogega delavca, kmeta ali invalida, je to mnogo. Dosedaj si moral pritisniti na prošnjo ali rekurz 3 dinarski kolek (12 K), a za odgovor 10 D (14 K). Od 15. novembra, ko je stopil novi zakon v veljavo, pa moraš na prošnje ali prijave prilepiti kolek za 5 D ali 20 K, a za odgovor zahteva vlada sedaj namesto 10 D kar 20 dinarjev (80 K). Mi smo stavili predlog, naj se vsaj za uboge in manjpremožne kolkovina zniža ali sploh opusti. A srbski Pašičevi radikali ter z njimi združeni Nemci (Schauer) ter Turki iz Makedonije imajo srce trdo kot kamen.

Ob tej priliki, ko se je šlo za pristojbine in je vlada radikalna stranka hotela tudi za kmetstva in kočarka posestva naložiti nezno visoki desetek, so naši poslanci napeli vse sile, da preprečijo to breme. — Predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je predložil finančnemu ministru, da nobeden novi posestnik, ki mora prevzeti posestvo po starih ali mož po smrti žene (ali žena po možu), ne more plačati tako visokega desetka, kot tisti, ki ima stotisočake za nakup posestva.

Nastop dr. Korošca in naših poslancev je imel uspeh. In tako je bilo sprejeto, da pri prevzemanju posestev ni treba plačati prav nobenega desetka, ako cenilna (ne prevzemna) vrednost nepremičnine in premičnine ne presega vrednosti dveh milijonov kron. A ta ugodnost velja samo za sorodnike v prvem kolenu, to je, če prevzame posestvo sin ali hčerka po starših, ali mož ali žena po zakonskem drugu (s priženitvijo ali smrtjo). Ta ugodnost je postavno ugotovljena.

V veljavo je stopil novi zakon dne 15. novembra 1923.

Novi zakon o trošarini, ki določa popolnoma prosto

žganjekuho, še ni stopil v veljavo. Ko bo kralj podpisal tudi ta zakon, odpade vsaka kontrola financarjev pri žganjskih kotlih in žganjekuhi sploh. Objavil bom vse to pravočasno v «Slov. Gospodarju».

Napisal sem ta članek kot odgovor na številna pisma, ki smo jih dobili poslanci v zadevi novih pristojbin in žganjekuho.

Franjo Žebot.

Naše „visokostojee“ učiteljstvo.

Majnika tega leta je prosvetni minister izdal na vsa šolska vodstva pametno naredbo, ki toži, da propada morala naroda zlasti vsled pomanjkanja verskega čustvovanja. Kot vzgojitelji mladine, pravi naredba, morajo učitelji sami uvideti, da v teh usodnih časih zahteva domovina od njih vestno izpolnjevanje verskih dolžnosti, da tudi glede na obisk cerkve prednjačijo z vzgledom osebnega lepega vedenja med ljudstvom.

Ako mora šolska mladina — kakor se je naš narod od nekdaj učil — hoditi v cerkev, tam moliti in prepovedati, prejemati sveto obhajilo, poslušati božjo besedo itd., tedaj je v smislu zakona vse to tudi vestnih vzgojiteljev dolžnost, pravi minister (srbski radikali, ne pa črn slovenski «klerikalec») ter še enkrat naroča učiteljem, da redno hodijo v cerkev, da oskrbujejo lepo petje in goje čednosti pri svojih učencih.

Mi smo tako daleko od Beograda, da je višji šolski sve zdej na jesen, torej čez pol leta razglasil to naredbo, ki so jo vsi pametni ljudje odobraval, zlasti še vsi starši. A danes je od ministra že spet preklicana. Zakaj? Slovensko liberalno ali svobodnomiselno učiteljstvo v takozvanem UJU (Udruženje jugoslovanskega učiteljstva) je zagnalo vik in krik, da je to klerikalno na zadnjaška naredba in da je slovensko učiteljstvo tako visoko stojee, da je taka naredba zanj razžalitev veličanstva. Tako so zatrobili in postavili jerihonske trobente na usta, in res je ministru srce padlo v hlače ter je izjavil, da ta naredba za Slovenijo ne velja. Po drugod v državi, torej še zanaprej škoduje morali ljudstva in mladine, če se zanemarija versko življenje, v Sloveniji pa ne, ker je slovensko učiteljstvo tako visokostojee! Da, tako visokostojee, da se norčuje iz vere in verskih vaj, in iz tistih, ki se jih udeležujejo in jih smeji, norčuje se iz sv. pisma in zakramentov; da gre učitelj začetkom službe božje z akti mimo cerkve v gostilno — češ: le za menoj v občinsko pisarno! Da je letos nekaj učiteljev odreklo udeležbo pri šolski službi božji, češ, po ustavi nismo dolžni priti v cerkev drugače, kot ob drž. praznikih. Da, visokostojee je to učiteljstvo, zato je zanj sramotno, stati v cerkvi med narodom in skupno z njim častiti Najvišjega; oni ne marajo biti med ljudstvom, ampak so visoko nad njim po svoji parletni izobrazbi, čeprav imamo zdaj že tako lepo število akademičnih izobražencev, ki si štejejo v čast, da so z vernim narodom edini v izvrševanju bogočastja! Posedati po krčmah med surovimi klafarji in preklinjalci, celo s ponočnjaki laziti za dekleti, hoditi po plesih in zato celo šolo zanemarjati, to ni preniko za to visokostojee kasto; preniko pa jim je, pridružiti se narodu ali mu celo prednjačiti tam, kjer se pokazujejo najgloblje vrline naroda in kjer si ljudstvo zajema moči za najvišji napredek — umski in moralni — v bogočastju. Hvala Bogu, ne velja to vsem našim učiteljem; še celo med UJU je nekaj takih, ki jim v tem oziru lastna vest, tradicija ali vsaj ozir na ljudsko sodbo narekuje pravilno nastopanje, a večina UJU-kričev je taka. Zato pa ljudstvo toliko višje ceni in se z ljubeznijo oklepa onih učiteljev, ki žive med njim in

nesebično delujejo zanj, se zlasti tudi v verskih zadevah čutijo eno z njimi ter z besedo in vzgledom mladini prednjačijo tudi na potu verskonavnega napredka in s tem grade temelje narodovi zemski in posmrtni sreči. Take šteje verni narod med svoje najdražje sinove, na nje stavi svoje nade, ne pa na izdana, pa zopet preklicana ministrska naređenja! Verni učitelji, pogumno naprej, mladina in narod je z vami!

ZADRUŽNO SOCIJALNI TEČAJI.

Zadružno socijalni tečaji se vršijo od dne 26. novembra do 7. decembra po naslednjih sodnih okrajih: 26. novembra (ponedeljek, ob pol 9. uri dopoldne: Laško v društveni dvorani v župnišču za sodni okraj Laško.

27. novembra (torek) ob pol 9. uri dopoldne: Celje v vrtni dvorani hotela Beli vol za sodni okraj Celje.

29. novembra (četrtek) ob pol 10. uri dopoldne: Rogatec v društveni sobi v kaplaniji (za sodni okraj Rogatec.

30. novembra (petek) ob 9. uri dopoldne: Smarje pri Jelšah v gostilni Gradt za sodni okraj Smarje.

3. decembra (ponedeljek) ob 9. uri dopoldne: Sv. Lenart v Slov. gor v društveni dvorani pri Arnušu za sodni okraj St. Lenart.

4. decembra (torek) ob 10. uri dopoldne: Konjice v prostorih Kmečke hranilnice in posojilnice za sodni okraj Konjice.

6. decembra (četrtek) ob pol 9. uri dopoldne: Ptuj v minoritski dvorani za sodni okraj Ptuj.

7. decembra (petek) ob pol 9. uri dopoldne: Maribor v Lekarniški ulici 6-I, za oba sodna okraja Maribor levi in desni breg.

Iz delovanja naših poslancev.

Sv. Peter niže Maribora. Tu se je vršil v nedeljo, dne 18. novembra po rani maši lepo uspeši shod Slov. ljudske stranke pod vodstvom vrlega župana Fluherja. Povabili smo poslanca Žebota, da nam poroča o naj-novejših političnih dogodkih. Poslanec nam je v poljudnem govoru objasnjal, da ne bi nikdar prišlo do tako strašnega zvišanja davkov, če bi nemški poslanci ne glasovali z radikalno stranko in če bi Radič s svojimi 70 poslanci prišel slovenskim poslancem na pomoč v boju proti Pašiču. Ravnotako je bilo pri kuluku. Nemški poslanci dvigajo za vsak Pašičev predlog roke in nikdar ne marajo pomagati slovenskim poslancem. — Da še pri nas ni kuluka, so dosegli naši poslanci z odločnim nastopom. Če ga pa dobimo, bo to zasluga 8 nemških poslancev, ki gredo z vlado čez drn in strn kakor poprej samostojneži. Poslanec nam je jasno dokazal, da je za Slovence edina rešitev, da se v upravnem in denarnem oziru ločimo od Beograda in si s svojimi davki sami gospodarimo. Borba je težka, a zmago bomo dosegli, če bomo vztrajali. Slovenija plača okoli 6 milijard kron davkov brez carine in s temi ogromnimi svotami bi si Slovenija sama lahko vse najlepše uredila. Sempeterčani so izrekli poslancu in SLS zaupanje in bomo vztrajali.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Dne 11. t. m. je imel poslanec g. Bedjanič pri nas krasno obiskano shod. Ljudje so z zanimanjem poslušali g. poslanca, ki je razložil politični položaj v državi in parlamentarno delo Jugoslovanskega kluba. Po poročilu g. poslanca se je razvila živahna debata. G. poslanec je dal pojasnila na vprašanja glede raznih zakonov in zakonskih določb. Zborovalci so zaključili shod z

na iznajdba! Segavo se je smejala Lenka. «Posebno za stare ženske, kakor sem jaz na primer. Pri sklepanju »zanja« govori najprvo srce in ljubezen, in ta je večkrat slepa, — potem šele pride razum, včasih celo prepozno. Pri ženitbeni ponudbi je pa stvar prav narobe. Razum govori prvi in ima čas, da ponudbo trezno in mirno presodi, da si blago ogleda. Za ljubezen je potem še vedno časa dovolj. — Ne zamerite, da govorim v suhoparnih, trgovskih izrazih o tako nežni zadevi! Lenkine velike rjave oči so plesale v hudomušni, veseli dobrobrčnosti, ko je Aleš pri »ogledovanju blaga« zbežano in preplašeno obračal oči na vse strani, kakor bi ne vedel, kam bi se skril. «Prosim, vzemite še kosček surzle pečenk!» mu je ponudila, ko je videla njegovo zmedo.

Aleš si je vzela.

Kako okusno, fino mu je stregla! In kako dobro mu je dela njena posrežba! Aleš Blaž ni bil vajen, da bi mu stregle nežne ženske roke. — In kako prav mu je prišel tale kosček pečenk! Je vsaj imel kam djati svoje boječe oči.

Sicer pa se mu je vračal pogum. Uiti itak ni mogel več. Zamudil je pravi čas. Skrajno neolikano bi bilo, če bi sedajle vstal in odšel. Da bi le teble velikih rjavih oči ne bilo! Neprestano so ga gledale in opazovale! In tudi mati ga je venomer gledala. Seveda, ogledovali sta si «blago» — Aleš ni mogel prenesti, če ga je kdo takole nabodel z očmi.

Pa branil se bo, branil kakor volk v pasti.

«Zdi se, je dejal pogumno in si naložil grizljaj, »da ste trgovka ali kaj, ker se tako dobro razumete na trgovske izraze.»

«Tisto ne. Pa moj oče je bil lesni trgovec in jaz sem

bila njegova tajnica. Tudi moj rajni je bil kos trgovca.»

«O, veste, gospod Brglez, Lenka je zelo sposobna trgovka! In denar zna štediti, denar —!»

«Nikar me ne hvalite, mati! Gospodu Brglezu bi se vaša hvala utegnila surljiva zdeti!»

«Nikakor ne! Vajen sem, da si naredim svojo sodbo o ljudeh po lastnem opazovanju.»

«Torej tudi vi opazujete —? Radovedna sem, kaka bo vaša sodba.» Segavo mu je pogledala v oči.

«I — no, je dobrovoljno dejala mati Barba, »saj smo zato prišli skup, da se pogledamo in da vidimo, ali smo drug za drugega ali ne.»

Alešu so lezli mravljinici po hrbtenici. —

Hipoma mu je prišla rešilna misel.

«Povejte mi, koliko ponudb ste pa dobili na vaš oglas?»

«Pomislite, je ponosno povedala mati, »štiri je dobila, štiri!»

«In izmed teh štirih vam je Hinko Brglez, — Aleš Blaž se je še ob pravem času spomnil, da je on Hinko Brglez — »sem vam jaz najbolj ugajal?»

«Saj pravim, take ženitbene ponudbe človek lahko trezno, mirno premisli. Razen nekaterih drugih postranskih sem imela dva dva glavna razloga, ki sta govorila za vas. Pisali ste mi namreč, — Aleš se je nervozno igral s kruhovimi drobtinami. Sedaj bo prišla na dan moja prevara! je premišljeval — »da ste osebni tajnik pisatelja Aleša Blaža, da upravljate njegovo premoženje in da se razumete na denarne posle.»

«O ti preklicani goljuf! je na tihem zasodil Aleš o Hinkotu. «Vidi se, kam je meril! — Glasno pa je rekel:

«Resnici na ljubo vam moram povedati, da sem tistikrat hudo pretiraval. Aleš Blaž je bil revež, denarja ni imel in Hin — in jaz sem bil le njegov sluga. Ne vem če —.»

«Kako ste skromni, gospod Brglez! je dejala mati Barba in ga prijazno gledala.

«Bojim se, da bodele doživeli razočaranje! Vdova bogatega lesnega trgovca vendar ne bo vzela za moža — sluga!»

Hvala Bogu, zunaj je bilo! Ta udarec bo rešil položaj!

«Kako ste skromni! je ponavljala dobrodušna mamika. Lenka pa je rekla:

«Prav taki ste kakršnega sem si vas mislila. Nekoliko plah in boječ, kadar pridete med ljudi, v pismu pa trezen, moder, miren človek —. Ves tak ste kakor —.»

«Tudi njen rajni mož je bil tak, je pravila mati. «Nekoliko plah, sicer pa miren in pameten. In na denar se je razumel. In prav takega, pravim, potrebuje Lenka. Nekaj denarja ima, majhno posestvo in —.»

«Tisto o revščini Aleša Blaža pa tudi ne bo čisto res! Lenka se je razvnela. «Poznam ga, našega najslavnejšega pisatelja. Velik mož je bil. In taki ljudje so gotovo bogati.»

«Mislite si! Po cele popoldneve je tičala v njegovih povestih! Ze samo ime tega slavnega moža je bilo priporočilo za vas!»

Aleš je zardeval kakor nevesta. Rad je poslušal svojo slavo, — saj ga nista poznali. Le to ga je jezilo, da ga imajo ljudje za bogatega: On — bogat! Kdo je še kedaj doživel kaj takega, da je bil pisatelj — bogat! (Dalje prihodnjic).